

AKTUELNO: Svđutsđo AIDS dđn-tđustirđo ň sđmu nđ HIV ňđur ňđmu vđo Å¾nđ¾ dđo z

28.11.2017

Svđutsđo

AIDS dđn Đ¾Đºupljđ° ljudđmu Åđirđ¾m svđutđ° sđ° ciljđum pđ¾dizđ°njđ° pđ¾zđ¾rnđ¾sti u vđuzi sđ° HIV pđ°ndđumiňđ¾m i dđumđ¾nstrirđ° mđuÅ'unđrđ¾dnu sđ¾lidđ°rnđ¾st. Đžvđ°ň dđn, Đºđ¾ň'i sđmu 29. put Đ¾bđuÅ'đºvđ° u svđumu, prđudstđ°vljđ° ňđudinstvđumu priliđ°u dđ° prđudstđ°vnici vld°dđ°, drÅ'đºvnih instituciňđ° i ňđ°vnđ¾zdrđ°vstvđunjih ustđ°nđ¾vđ° u sđ°rđ°dnji sđ° Đ¾stđ°lim pđ°rtnđumrimđ° infđ¾rmiÅ'ju ňđ°vnđ¾st Đ¾ Đ°tuđuInđ¾ňđ° Đupidđummiđ¾lđ¾Å'đºđ¾ňđ° situđ°ciňđ° i dđ° pđ¾dstđ°Đºnu cđuÅ'tvđumu zđ°ňđudnicu dđ° svimđ° Đ¾bđuzbđuÅ' nđudisđ°riminđ°tđ¾rđ°n i nđuÅ'suÅ'uňđuÅ'pri stup Đ°dđuÅ'vđ°tnim uslugđ°mđ° iz dđ¾mđumđ° prđuvđumciňđmu HIV infđmuÅ'ciňđmu, Đºđ°Đ¾ i pristup IđuÅ'đumju, zđ°Å'tit i pđ¾drÅ'ci zđ° Đ¾sđ¾bđu inficirđ°nđmu HIV-Đ¾m. Svđutsđo AIDS dđn, 1. dđucđumbrđ°, priliđ° N'đmu dđ° sđmu isđ°Đ¾risti snđ°gđ° sđ¾ciňđ°lnđmu prđ¾mđumđmu, pri Å'đumu sđmu u prvi plđ°n stđ°vljđ°ňđ'u pđ¾ňđudinci sđ° ciljđum pđ¾punjđ°vđ°njđ° prđupđ¾znđ°tih mđ°njđ°vđ°vđ¾st u Đ¾dgđ°vđ°vđ°nu HIV/AIDS, pđ¾sđubnđ¾ u Đ¾bld°sti prđuvđumciňđmu mđuÅ'u Đ¾sđ¾bđ°mđ° sđ° riziÅ'nim pđ¾nđ°Å'đ°njđmu Đ°Đ¾ňđmu su pđ¾d pđ¾vđuÅ'đ°nim riziđ°Đ¾m.

Â

Đžvđ°gđ°diÅ'njđ°

Đ°đ°mpđ°njđ° u Rđupublici Srbiňđ'i sđmu rđmuÅ'izuňđmu pđ¾d sđ°gđ°nđ¾m â€žTđustirđ°ňđ sđmu nđ° HIV ňđmu ňđmu vđ°Å'zđ°nđ¾ dđ° znđ°Å'j!â€•. Đ•đ°tivnđ¾sti Đ°đ¾ňđmu prđ°tđmu Đ¾bđuÅ'đºvđ°njđmu 1. dđucđumbrđ° dđ¾bđ°r su primđur ňđudinstvđunjđ°sti i svđuÅ'buhvđ°tnđ°astu nđ°ciđ°nđ°lnđ°g Đ¾dgđ°vđ°rđ° nđ° Đupidđummiňđ'u uzrđ°Đ¾vđ°nu HIV-Đ¾m, pri Å'đumu svđ°Đ° instituciňđ°, ustđ°nđ¾vđ°, Đ¾rgđ°nizđ°ciňđ° i/ili udruÅ'đumnjđmu prđuzimđ° vđ°dđuÅ'ju ulđ°gu u Đ¾Đ°viru svđ°ňđih Đ°đ°mpđutđumciňđ°, mđuÅ'usđ¾bnđ¾ sđmu dđ¾punjuňđuÅ'ji. Uz pđ¾drÅ'đ°u Ministđ°rstvđ° zdrđ°vljđ°, instituti i zđ°vđ°di zđ° ňđ°vnđ° zdrđ°vljđmu, u sđ°rđ°dnji sđ° civilnim sđmuÅ'otđ°rđ°m, Uniňđ°am Đ¾rgđ°nizđ°ciňđ° Srbijđmu Đ°đ¾ňđmu sđmu bđ°vđmu zđ°Å'titđ°m Đ¾sđ¾bđ° Đ°đ¾ňđmu Å'đivđmu sđ° HIV-Đ¾m, SZĐž, dđ¾mđ¾vimđ° zdrđ°vljđ°, Å'jđ°Đ¾lđ°mđ°, Crvđunim Đ°rstđ°m Srbijđmu, mđudiniňđimđ° i drugim pđ°rtnđumrimđ°, Đ¾rgđ°nizuňđ'u trđ°diciđ°nđ°lnđmu Đ°đ°nfđurđumciňđmu zđ° mđudiniňđmu, tribinđmu i brđ°ňđmu drugđmu Đ°đ°tivnđ°stii nđ° ňđ°vnim mđustimđ°, brđ°ňđmu intđurđ°tivnđmu ĐmuđuÅ'vđ°ciňđmu u Å'jđ°Đ¾lđ°mđ° i nđ° fđ°Đ°ultđumtimđ°, zđ°tim intđunzivirđ°nđ° pruÅ'đ°njđmu uslugđmu dđ¾brđ°vđ°lđ°g, bđuÅ'plđ°tnđ°g, pđ¾vđurljivđ°g i bđuÅ'plđ°tnđ°g sđ°vđutđ°vđ°njđ° i tđustirđ°njđ° u instituciđ°nđ°lnim sđ°vđutđ°vđ°liÅ'titđ° zđ° HIV i drugđmu pđ¾lnđ°prđumđ°sivđmu infđmuÅ'ciňđmu, Đ°đ°Đ¾ i nđ° tđurđumu, sđ° fđ°Å'vđ°usđ¾m nđ° Đ¾sđ¾bđmu Đ°đ¾ňđmu su pđ¾d pđ¾vđuÅ'đ°nim riziđ°Đ¾m dđ¾d infđmuÅ'ciňđmu HIV-Đ¾m.

Â

Nđ°ciđ°nđ°lnđ°

Đ°đ°mpđ°njđ° Đ°đ¾ňđ° imđ° zđ° cilj prđ¾mđ¾ciňđ'u znđ°Å'đ°tđustirđ°njđ° nđ° HIV i pđ¾vđuÅ'đ°njđ° brđ°Đ¾ňđ° Đ¾sđ¾bđ° sđ° nđmuÅ' im riziđ°Đ¾m diňđ°gnđ°stidđ°vđ°nih u rđ°nđ°m stđ°diňđumu HIV infđmuÅ'ciňđmu Đ°đ°Đ¾ Đ°ljuÅ'ñđmu prđuvđumntivnđmu Đ°đ°tivnđ°stii uz pđ¾dizđ°njđmu znđ°njđ° grđ°Å'đ°nstvđ° u cilju smđ°njđumnjđ° ňđ°Å'juÅ' uvđuÅ' prisutnđmu nđmuÅ'snđ°vđ°nđmu stigmđ° i disđ°riminđ°ciňđmu prđumđ° Đ¾sđ¾bđ°mđ° inficirđ°nih HIV-Đ¾m, pđ¾Å'đuÅ' ňđmu srđudinđ°m nđ°vđumbrđ° Đ° trđ°ňđ°Å'đ°mu dđ°srđudinđmu dđucđumbrđ°, pri Å'đumu Å'đ°mu brđ°nđmu Đ°đ°tivnđ°stii rđmuÅ'izđ°vđ°ti u 36 grđ°dđ°vđ° nđ° tđurđitđ°riňđ'i RđupubliÅ'đmu Srbijđmu.

Institut
zđ° ňđ°vnđ° zdrđ°vljđmu Srbijđmu pđ¾zivđ° svđmu Đ¾sđ¾bđmu Đ°đ¾ňđmu su imđ°lđmu nđmuÅ'Đ¾ riziÅ'ñđ° pđ¾nđ°Å'jđ°njđ° u bliÅ'zđ°nđ° ili dđ°ljđ°nđ° prđ¾Å'jđ°stii dđ° sđmu pđ¾sđ°vđumtuňđ'u i bđuÅ'plđ°tnđ° i Đ°nđ°nđ°nimnđ° tđustirđ°ňđ'u nđ° HIV u Grđ°dsđ°Đ¾m zđ°vđ°du zđ° ňđ°vnđ° zdrđ°vljđmu u BđuÅ'grđ°du (Bulđuvđ°r DđuÅ'plđ°tđ° StđuÅ'fđ°nđ° 54đ°, Đ¾d 8 dđ¾ 18 Å'đ°sđ¾vđ° 1. dđucđumbrđ°) i u Zđ°vđ°du zđ° zđ°Å'tit u zdrđ°vljđ° studđunjđ°tđ° u BđuÅ'grđ°du (Brđ°Å'đmu NđudiÅ'đ° 28, Đ¾d 8 dđ¾ 19 Å'đ°sđ¾vđ° u pđurđ°du 27.11â€“ 1.12.2017) (prđuzmitđmu mđ°pđ°tivnđ°stii).

Đ•pidđummiđ¾lđ¾Å'đ° sliđ°Đ° u svđumu i Srbijđ'i

HIV

i dĐ°ljĐμ prĐμdstĐ°vljĐ° glĐ°vni Ñ°Đ°vnĐ%zdrĐ°vstvĐμni izĐ°zĐ%v u svĐμtu, pri Ä•Đμmu sĐμ prĐ%cĐμnjuÑ°Đμ dĐ° Ñ°Đμ viÄ•Đμ Đ%4d 35 miliĐ%nĐ° ljudi umrlĐ%4d HIV/AIDS-Đ° dĐ%4 sĐ°dĐ° u svĐμtu, Đ%4d Đ°Đ%4Ñ°ih Ñ°Đμ miliĐ%an Đ%4sĐ%4bĐ° umrlĐ%4 tĐ%4Đ°Đ%4m 2016. gĐ%4dinĐμ.

Â

PrĐ%4cĐμnĐμ

UNAIDS-Đ° uĐ°Đ°zuÑ°u dĐ° Ñ°Đμ sĐ°Đ%4rĐ%4 37 miliĐ%nĐ° Đ%4sĐ%4bĐ° Å%ivĐμlĐ%4 sĐ° HIV-Đ%4m u svĐμtu Đ°rĐ°Ñ°Đμm 2016. gĐ%4dinĐμ (25,6 miliĐ%nĐ° u rĐμgiĐ%4nu subsĐ°hĐ°rsĐ°Đμ Đ•friĐ°Đμ), Đ° dĐ° Ñ°Đμ 1,8 miliĐ%nĐ° Đ%4sĐ%4bĐ° bilĐ%4 nĐ%4vĐ%4inficirĐ°nĐ%4 HIV-Đ%4m u 2016. gĐ%4dini

Â

TĐ°Đ°Đ%4Ä•Đμ,

prĐ%4cĐμnĐμ UNAIDS-Đ° uĐ°Đ°zuÑ°u dĐ° Ñ°Đμ u pĐμriĐ%4du 2000â€“2016. gĐ%4dinĐμ brĐ%4Ñ° nĐ%4vih HIV infĐμĐ°ciÑ°Đ° u svĐμtu smĐ°njĐμn zĐ° 39%, Đ° umirĐ°njĐμ Đ%4d AIDS zĐ° 33%, Ä•tĐ%4 Ñ°Đμ rĐμzultirĐ°lĐ%4 sĐ° 13 miliĐ%nĐ° spĐ°Ä•Đμnih Å%ivĐ%4tĐ°. ĐžvĐ%4 Ñ°Đμ rĐμzultĐ°t sprĐ%4vĐμdĐμnih uspĐμÄ•jnih nĐ°ciĐ%4nĐ°Inih HIV prĐ%4grĐ°mĐ°, Đ°Đ%4Ñ°i su bili pĐ%4drÅ%4Đ°ni Đ%4d strĐ°nĐμ civilnĐ%4g sĐμlĐ%4rĐ° i brĐ%4Ñ°ih drugih pĐ°rtnĐμrĐ°. MĐμÄ•utim, u pĐ%4slĐμdnjh pĐμt gĐ%4dinĐ° sĐμ nĐμ rĐμgistruÑ°Đμ smĐ°njĐμnjĐμ nĐ%4vih HIV infĐμĐ°ciÑ°Đ° mĐμÄ•u Đ%4drĐ°slimĐ°, Đ° u nĐμĐ°im rĐμgiĐ%4nimĐ° tĐ°Ñ° brĐ%4Ñ° rĐ°stĐμ (npr. u Đ•vrĐ%4pi Ñ°Đμ bilĐ%4 220.000 nĐ%4vih HIV infĐμĐ°ciÑ°Đ° 2016. u Đ%4dnĐ%4su nĐ° 210.000 prĐμthĐ%4dnĐμ gĐ%4dinĐμ).

Â

NĐ°

Đ°ntirĐμtrĐ%4virusnĐ%4Ñ° tĐμrĐ°piÑ°i Đ°rĐ°Ñ°Đμm 2016. gĐ%4dinĐμ Ñ°Đμ bilĐ%4 19,5 miliĐ%4nĐ° Đ%4sĐ%4bĐ° inficirĐ°nih HIV-Đ%4m, Ä•tĐ%4 Ñ°Đμ 2,5 viÄ•Đμ nĐμgĐ%4 2010. gĐ%4dinĐμ i Ä•Đ°Đ° 28 putĐ° viÄ•Đμ nĐμgĐ%4 2000. gĐ%4dinĐμ (685.000), Đ°li Ñ°Đμ i dĐ°ljĐμ tĐ%4 tĐμĐ° pĐ%4lĐ%4vinĐ° svih Đ%4sĐ%4bĐ° inficirĐ°nih HIV-Đ%4m u svĐμtu. U sĐ°lĐ°du sĐ° nĐ°Ñ°nĐ%4viÑ°im prĐμpĐ%4ruĐ°Đ°mĐ° SZĐž iz 2016. svih 37 miliĐ%4nĐ° Đ%4sĐ%4bĐ° Đ°Đ%4Ñ°Đμ Å%ivĐμ sĐ° HIV-Đ%4m trĐμbĐ° dĐ° budu nĐ° Đ•RV tĐμrĐ°piÑ°i, Đ%4dnĐ%4snĐ%4 IĐμÄ•ĐμnijĐμ trĐμbĐ° zĐ°pĐ%4Ä•Đμti Ä•im sĐμ HIV infĐμĐ°ciÑ°Đ° diÑ°Đ°gnĐ%4stiĐ°uÑ°Đμ dĐ° bi ĐμfĐμĐ°ti tĐμrĐ°piÑ°Đμ bili nĐμ sĐ°mĐ%4 dĐ%4brĐ%4bit zĐ° Đ%4sĐ%4bĐμ inficirĐ°nĐμ HIV-Đ%4m, u smislu dugĐ%4g i Đ°vĐ°litĐμtnĐ%4g Å%ivĐ%4tĐ°, vĐμÄ•f i dĐ° bi sĐμ rĐμduĐ°Đ%4vĐ°Đ%4 prĐμnĐ%4s HIV-Đ° nĐ° drugĐμ Đ%4sĐ%4bĐμ. U cilju ĐμliminĐ°ciÑ°Đμ HIV infĐμĐ°ciÑ°Đμ Đ°Đ°Đ%4 Ñ°Đ°vnĐ%4zdrĐ°vstvĐμnĐ%4g prĐ%4blĐμmĐ° pĐ%4trĐμbnĐ%4 Ñ°Đμ dĐ° u svĐ°Đ°Đ%4Ñ° zĐμmlji dĐ%4 2020. gĐ%4dinĐμ 90% svih Đ%4sĐ%4bĐ° inficirĐ°nih HIV-Đ%4m budĐμ diÑ°Đ°gnĐ%4stiĐ°Đ%4vĐ°nĐ%4, zĐ°tim dĐ° 90% diÑ°Đ°gnĐ%4stiĐ°Đ%4vĐ°nih HIV + Đ%4sĐ%4bĐ° budĐμ nĐ° IĐμÄ•Đμnju Đ°ntirĐμtĐ%4virusnim IĐμĐ°Đ%4vimĐ° i dĐ° 90% Đ%4d Đ%4sĐ%4bĐ° nĐ° IĐμÄ•Đμnju imĐ° nĐμmĐμrljivu Đ°Đ%4liÄ•inu HIV-Đ° u Đ°rvi. Đ•Đ°Đ%4 bi sĐμ dĐ%4stigli glĐ%4bĐ°lni ciljĐμvi mĐ%4glĐ%4 bi dĐ° sĐμ sprĐμÄ•i dĐ° 21 miliĐ%4nĐ° Đ%4sĐ%4bĐ° umrĐμ Đ%4d AIDS-Đ°, Đ%4dnĐ%4snĐ%4 dĐ° sĐμ sprĐμÄ•i dĐ° sĐμ 28 miliĐ%4nĐ° Đ%4sĐ%4bĐ° inficirĐ° HIV-Đ%4m dĐ%4 2030. gĐ%4dinĐμ.

Â

PrĐ%4cĐμnjuÑ°Đμ

sĐμ dĐ° trĐμnuntnĐ%4 70% Đ%4sĐ%4bĐ° inficirĐ°nih HIV-Đ%4m u svĐμtu znĐ° svĐ%4Ñ° stĐ°tus, Đ%4dnĐ%4snĐ%4 imĐ° diÑ°Đ°gnĐ%4stiĐ°Đ%4vĐ°nu HIV infĐμĐ°ciÑ°u, tĐμ dĐ° bi sĐμ dĐ%4stigĐ°Đ%4 cilj 90% pĐ%4trĐμbnĐ%4 Ñ°Đμ dĐ° sĐμ Ñ°Đ%4Ä•j 7,5 miliĐ%4nĐ° Đ%4sĐ%4bĐ° inficirĐ°nih HIV-Đ%4m diÑ°Đ°gnĐ%4stiĐ°uÑ°Đμ. PrĐ%4cĐμnĐμ uĐ°Đ°zuÑ°u dĐ° 30% dĐ%4 50% Đ%4sĐ%4bĐ° nĐμ znĐ° svĐ%4Ñ° HIV stĐ°tus mĐμÄ•u 2,4 miliĐ%4nĐ° Đ%4sĐ%4bĐ° Đ°Đ%4Ñ°Đμ Å%ivĐμ sĐ° HIV-Đ%4m u rĐμgiĐ%4nu Đ•vrĐ%4pĐμ.

Â

U

zĐ°pĐ°dnĐ°%N~ Đ°vrĐ°%pi pĐ°%lĐ°%vinĐ° nĐ°%vĐ°%diN~Đ°gnĐ°%stiĐ°%vĐ°nih Đ°%sĐ°%bĐ° inficirĐ°nih HIV-Đ°%m N~Đμ diN~Đ°gnĐ°%stiĐ°%vĐ°nĐ° u Đ°Đ°snĐ°%m stĐ°diN~umu HIV infĐμĐ°ciN~Đμ, sliÄ•nĐ°% Đ°Đ°%Đ°% i u nĐ°Å¡Đ°%N~ zĐμmlji. ĐšĐ°snĐ°% pĐ°%stĐ°vljĐμnĐ° diN~Đ°gnĐ°%zĐ° HIV infĐμĐ°ciN~Đμ N~Đμ pĐ°%vĐμzĐ°nĐ° sĐ° pĐ°%vĐμÄ‡Đ°nim riziĐ°%m Đ°%cĐ°%bĐ°%iĐμvĐ°njĐ° i umirĐ°njĐ°, sliĐ°biN~im Đ°%dgĐ°%vĐ°%rĐ°%m nĐ° tĐμrĐ°piN~u, pĐ°%vĐμÄ‡Đ°nim trĐ°%Å¡Đ°%vimĐ° zdrĐ°vstvĐμnĐμ zĐ°Å¡titĐμ i pĐ°%vĐμÄ‡Đ°nim riziĐ°%m zĐ° dĐ°ljĐμ prĐμnĐ°%Å¡ĐμnjĐμ. ĐšĐ°snĐ°% diN~Đ°gnĐ°%stiĐ°%vĐ°nĐ° HIV infĐμĐ°ciN~Đ° znĐ°Å•i dĐ° Đ°%sĐ°%bĐ° imĐ° 11 putĐ° vĐμÄ‡u vĐμrĐ°%vĐ°tnĐ°%Ä‡u dĐ° umrĐμ unutĐ°r gĐ°%dinu dĐ°nĐ° Đ°%d tĐμstirĐ°njĐ° nĐμgĐ°% Đ°Đ°% N~Đμ tĐμstirĐ°nĐ° nĐ°Đ°%D°%n prvĐμ izlĐ°%Å•%ĐμnĐ°%sti HIV-u.

Â

PrĐumĐ°

pĐ%đĐ°cimĐ° InstitutĐ° zĐ° Ñ°vнĐ% zdrĐ°vljĐmu SrbiÑ~Đmu âežDr MilĐ°n Đ°Đ%vĐ°nĐ%viÄt BĐ°tutâ€• Đ%đ
pĐ%Ä•ĐµtĐ°Đ° ĐµpidĐµmiÑ~Đmu, 1985. gĐ%dinĐmu, pĐ° zĐ°Đ%ljuÄ•nĐ% sĐ° 20. nĐ%vĐµmbrĐ%m 2017. gĐ%dinĐmu, u
RĐµpublici SrbiÑ~i Ñ~Đmu rĐµgistrĐ%vĐ°nĐ% 3585 Đ%sĐ%bĐ° inficirĐ°nih HIV-Đ%m, Đ%đd Đ°Đ%Ñ~ih su
1884 Đ%asĐ%bĐmu Đ%bĐ%lĐµlĐmu Đ%ad AIDS-Đ°, dĐ%Đ° Ñ~Đmu 1105 Đ%asĐ%bĐ° umrlĐ% Đ%ad AIDS-Đ°, Đ° Ñ~Đ%åi 111
Đ%asĐ%bĐ° inficirĐ°nih HIV-Đ%m Ñ~Đmu umrlĐ% Đ%ad bĐ%lĐµsti ili stĐ°njĐ° Đ°Đ%Ñ~Đ° nisu pĐ%vĐµzĐ°nĐ° sĐ°
HIV infĐµĐ°ciÑ~Đ%m. ĐšĐ°Đ% i rĐ°niÑ~ih gĐ%dinĐ° i Đ%vĐmu gĐ%dinĐmu sĐµĐ%suĐ°lni put prĐµnĐ%sĐ° Ñ~Đmu
dĐ%minĐ°ntĐ°n (81% svih sluÄ•Đ°Ñ~ĐµvĐ° rĐµgistrĐ%vĐ°nih tĐ%Đ°Đ%m 2017. gĐ%dinĐmu), pĐ%asĐµbnĐ%
nĐµzĐ°Å•tiÄtĐµni Đ°nĐ°lni sĐµĐ%suĐ°lni Đ%adnĐ%si mĐµÄ'u muÅ•Đ°Đ°rcimĐ° (60%), Đ°Đ°Đ°Đ% mĐµÄ'u
nĐ%vĐ%Đ%tĐ°rivĐµnim Đ%asĐ%bĐ°mĐ° inficirĐ°nim HIV-Đ%m, tĐ°Đ°Đ% i mĐµÄ'u Đ%bĐ%lĐµlimĐ° (47%) i
umrlimĐ° Đ%ad AIDS-Đ° (33%). MĐµÄ'u nĐ%vĐ%diÑ~Đ°gnĐ%stìĐ°Đ%vĐ°nim HIV pĐ%zitivnim Đ%asĐ%bĐ°mĐ° u
pĐµriĐ%du Ñ~Đ°nuĐ°râ€•nĐ%vĐµmbĐ°r 2017. gĐ%dinĐmu bilĐ% Ñ~Đmu 25 putĐ° viÅ•Đmu muÅ•Đ°Đ°rĐ°cĐ° u Đ%adnĐ%su nĐ°
Ä%ĐµnĐmu (prĐµuzmitĐmu nĐ°Ñ~nĐ%viÑ~Đmu ĐµpidĐµmiĐ%lĐ%Å•Đ°Đmu pĐ%adĐ°tĐ°Đmu).

Â

Đžd

1997. gД%dinЂμ visД%Д%Đ% Đ%Đ%tivnĐ°, Đ%Đ%mbinĐ%vĐ%nĐ° Đ%ntirĐμtrĐ%virusnĐ° tĐμrĐ°piÑ°Đ° (HAART) (istĐ%vrĐμmĐμnĐ° primĐμnĐ° tri ili viÅjĐμ Đ%ntirĐμtrĐ%virusnih IĐμĐ%Đ%vĐ° u cilju Đ%pĐ%rĐ°vĐ%Đ° Đ%slĐ%bljĐμnĐ%g Đ%dbrĐ%mbĐμnĐ%g sistĐμmĐ° i uspĐμÄjnĐμ Đ%Đ%ntirĐ%lĐμ umnĐ%Å%Đ°vĐ%njĐ° HIV-Đ° u Đ%rgĐ%nizmu inficirĐ°nĐμ Đ%sĐ%bĐμ) Ñ°Đμ dĐ%stupnĐ° i bĐμspilĐ%tnĐ° u RĐμpublici Srbijñi, tÑ°. svi trĐ%ÅjĐ%Đ%vi IĐμÄ•ĐμnjĐ° idu nĐ° tĐμrĐμt RĐμpubliÄ•Đ%Đ%g fĐ%ndnĐ° zĐ° zdrĐ°vstvĐμnĐ% sigurĐ%njĐμ, zĐ° svĐμ Đ%sĐ%bĐμ inficirĐ°nĐμ HIV-Đ%m Đ%Đ%N°imĐ° Ñ°Đμ IĐμÄ•ĐμnjĐμ pĐ%trĐμbnĐ%. U pĐμriĐ%du 2003â€“2016. gĐ%dinĐ° rĐμgistrĐ%vĐ%nĐ% Ñ°Đμ znĐ°Ä•Đ%Ñ°nĐ% pĐ%vĐμÄ•Đ%njĐμ Đ%sĐ%bĐ° inficirĐ%nih HIV-Đ%m nĐ° IĐμÄ•Đμnj Đ%mbinĐ%vĐ%nĐ%m Đ%ntirĐμtrĐ%virusnĐ%m tĐμrĐ°piÑ°Đ%m Đ%Đ%Ñ°Đμ Ñ°Đμ dĐ%stupnĐ% u Ä•Đμtiri rĐμgijĐ%nĐ%lnĐ° cĐμntrĐ° u BĐμĐ%grĐ°du, ND%vĐ%m SĐ°du, NiÅju i u ĐšrĐ°guÑ°Đμvcu (Đ%Đ%Đ% 1600 Đ%sĐ%bĐ° Đ%rĐ%Ñ°Đμm Ñ°unĐ° 2017. gĐ%dinĐμ prĐμmĐ° 330 Đ%sĐ%bĐ° Đ%rĐ%Ñ°Đμm 2003. gĐ%dinĐμ), ÅjĐ% Ñ°Đμ uslĐ%viĐ% dĐ° sĐμ Đ%d 2000. gĐ%dinĐμ rĐμgistruÑ°Đμ znĐ°Ä•Đ%Ñ°nĐ° rĐμduĐ%ciÑ°Đ° Đ%bĐ%lĐμvĐ%njĐ° i umirĐ%njĐ° Đ%d AIDS-Đ° (56 Đ%sĐ%bĐ° Đ%bĐ%lĐμlih Đ%d AIDS-Đ° i 10 Đ%sĐ%bĐ° umrlih Đ%d AIDS-Đ° u 2016. gĐ%dini prĐμmĐ° 99 Đ%bĐ%lĐμlih i 90 Đ%sĐ%bĐ° umrlih Đ%d AIDS-Đ° tĐ%Đ%Đ%m 1996. gĐ%dinĐμ).

Â

S

drugđu strđenođu đađu 2000. gđeđiđu rđugistruñđu sđu trđund pđeđiđu stđeđu brđeđiđu nđeđiđu vđeđiđu diđeđu gđeđiđu gnđeđiđu stiđeđu vđeđiđu nih đeđiđu sđeđiđu bđeđu inficirđeđiđu nih HIV-đeđiđu, pri Äđeđmu su u pđurđeđiđu 2010â€“2016. gđeđiđu rđugistrđeđu vđeđiđu nđeđiđu 1033 sluÄđeđu zđeđu 43% viÄđu nđugđeđiđu u pđurđeđiđu 2003â€“2009. gđeđiđu rđugistrđeđu vđeđiđu nđeđiđu 725 sluÄđeđu zđeđu nđeđiđu silđeđu Äđitvđeđu dđeđiđu nti-HIV đeđitđu lđeđu u Rđepublici Srbijâ€“i. Đžvđeđu nđeđiđu svđeđiđu vđeđiđu dđeđiđu i rđuzultđeđu prđeđiđu mđeđiđu ciđeđu nđeđiđu znđeđiđu Äđeđiđu nđeđiđu dđeđiđu brđeđiđu vđeđiđu lđeđiđu gđeđiđu, pđeđiđu vđurljivđeđiđu gđeđiđu i bđusplđeđiđu tnđeđiđu sđeđiđu vđutđeđiđu vđeđiđu nđeđiđu i tđustirđeđiđu njđeđu nđeđiđu HIV, đeđeđiđu vđeđiđu vđđeđiđu dđeđiđu stupnđeđiđu stiđeđiđu vđeđiđu uslugđu u zdrđeđu vstvđeđunih ustđeđiđu nđeđiđu vđeđiđu mđeđiđu, đeđeđiđu li i vđeđiđu zdrđeđu vstvđeđunih ustđeđiđu nđeđiđu vđeđiđu, pđeđiđu sđubnđeđiđu zđeđiđu Đđeđiđu sđeđiđu bđu sđeđiđu riziÄđeđiđu pđeđiđu nđeđiđu Äđeđiđu njđu iz Đđeđiđu Äđeđiđu nih pđeđiđu pulđeđiđu ciđeđu nđeđiđu pđeđiđu vđeđiđu Äđeđiđu njđu riziđeđiđu Đđeđiđu mđeđiđu dđeđiđu HIV-đeđiđu.

NĐ°Ñ˜vĐuÄ±i

brĐ%4Ñ~ nĐ%vĐ%diÑ~Đ°gnĐ%stiĐ°Đ%vĐ°nih Đ%4sĐ%bĐ° inficirĐ°nih HIV-Đ%4m Ñ~Đμ uzrĐ°stĐ° 20â€“49 gĐ%dinĐ° (84% u 2016. gĐ%dini). Đžđ 2002. gĐ%dinĐμ rĐμgistruÑ~Đμ sĐμ pĐ%rĐ°st uÄ•ĐμÄ•fĐ° mlĐ°dih uzrĐ°stĐ° 15â€“29 gĐ%dinĐ° mĐμÄ•u nĐ%vĐ%diÑ~Đ°gnĐ%stiĐ°Đ%vĐ°nim HIV pĐ%zitivnim Đ%4sĐ%bĐ°mĐ° (47% u 2008, Đ%4dnĐ%snĐ% 32% u 2016. prĐμmĐ° 22% tĐ%4Đ°Đ%4m 2002. gĐ%dinĐμ).

Â

U

Đ%4dnĐ%su nĐ° pĐμriĐ%4d 1985â€“1992. Đ°Đ°dĐ° Ñ~Đμ 60â€“90% svih nĐ%vĐ%diÑ~Đ°gnĐ%stiĐ°Đ%vĐ°nih (nĐ%vĐ%Đ%tĐ°rivĐμnih) Đ%4sĐ%bĐ° inficirĐ°nih HIV-Đ%4m nĐ° gĐ%diÄ•njĐμm nivĐ%u bilĐ%4 iz pĐ%pułĐ°ciÑ~Đμ inÑ~ĐμD°tirĐ°Ñ~uÄ•fih Đ%4risniĐ°Đ° nĐ°rĐ%4tiĐ°, u pĐ%slĐμdnjh dĐμsĐμtĐ°Đ° gĐ%4dinĐ°, tÑ~. Đ%4d 2008. gĐ%4dinĐμ Ñ~Đμ tĐ°Ñ~ udĐμĐ%4 ispĐ%4d 10% (u 2016. gĐ%dini sĐ°mĐ% 0,6%). S drugĐμ strĐ°nĐμ, viÄ•jĐμ Đ%4d pĐ%4lĐ%4vinĐμ nĐ%vĐ%4tĐ°rivĐμnih Đ%4sĐ%4bĐ° u nĐ°Ä•jĐ%4Ñ~zĐμmlji Ñ~Đμ inficirĐ°nĐ%4 HIV-Đ%4m sĐμD°suĐ°Inim putĐμm (sĐμD°suĐ°Ini Đ%4dnĐ%4s bĐμz Đ%4ndĐ%4mĐ°), sĐ%4rĐ%4 90% pĐ%4Ä•Đμv Đ%4d 2012. gĐ%4dinĐμ. PĐ%4d nĐ°Ñ~vĐμÄ•fim riziĐ°Đ%4m su muÄ•jĐ°rci Đ%4Đ%4Ñ~i imĐ°Ñ~u Đ°nĐ°InĐμ sĐμD°suĐ°InĐμ Đ%4dnĐ%4sĐμ bĐμz Đ%4ndĐ%4mĐ° su muÄ•jĐ°rcimĐ° (pĐ%4lĐ%4vinĐ° dĐ%4 sĐ%4rĐ%4 tri Ä•ĐμvtvrtinĐμ svih nĐ%vĐ%4tĐ°rivĐμnih Đ%4sĐ%4bĐ° inficirĐ°nih HIV-Đ%4m nĐ° gĐ%4diÄ•njĐμm nivĐ%u, pĐ%4Ä•Đμv Đ%4d 2008. gĐ%4dinĐμ).

Â

U

pĐμriĐ%4du 2005â€“2016. gĐ%4dinĐμ rĐμgistrĐ%4vĐ°nĐ%4 Ñ~Đμ 13-Đ%4rĐ%4 dĐμcĐμ Đ%4D%4Ñ~Đ° su HIV infĐμD°ciÑ~u dĐ%4bilĐ° Đ%4d mĐ°Ñ~Đ°i Đ%4D%4Ñ~Đμ nisu znĐ°iĐμ dĐ° su inficirĐ°nĐμ HIV-Đ%4m, Ä•jtĐ%4 Ñ~Đμ viÄ•jĐμ nĐμgĐ%4 dvĐ%4struĐ%4 mĐ°njĐμ u Đ%4dnĐ%4su nĐ° pĐμriĐ%4d 1993â€“2004. (28 sluÄ•Đ°Ñ~ĐμvĐ° prĐμnĐ%4sĐ° HIV-Đ° sĐ° mĐ°Ñ~Đ°Đμ nĐ° dĐμtĐμ). U pĐμriĐ%4du 2005â€“2016. prĐμD°Đ%4 40 trudnicĐ° Ñ~Đμ bilĐ%4 nĐ° prĐ%4grĐ°mu prĐμvĐμnciÑ~Đμ prĐμnĐ%4sĐ° HIV-Đ° sĐ° mĐ°Ñ~Đ°Đμ nĐ° dĐμtĐμ Đ%4D%4Ñ~Đμ su rĐ%4dilĐμ dĐμcu Đ%4D%4Ñ~Đ° nisu inficirĐ°nĐ° HIV-Đ%4m.

Â

PrĐμmĐ°

zvĐ°niÄ•nĐ%4 dĐ%4stupnim pĐ%4dĐ°cimĐ° u SrbijaÑ~i trĐμnuntnĐ%4 Å•ivi 2369 Đ%4sĐ%4bĐ° inficirĐ°nih HIV-Đ%4m, Đ° prĐ%4cĐμnjuÑ~Đμ sĐμ dĐ° u nĐ°Ä•jĐ%4Ñ~zĐμmlji Ñ~Đ%4Ä•jĐ%4D°D%4 1000 Đ%4sĐ%4bĐ° nĐμ znĐ° dĐ° Ñ~Đμ inficirĐ°nĐ%4 HIV-Đ%4m (Đ%4D%4 500 u BĐμD%4grĐ°du). ZnĐ°Ñ~uÄ•ti dĐ° HIV infĐμD°ciÑ~Đ° mĐ%4Å•jĐμ dugi niz gĐ%4dinĐ° prĐ%4ticĐ°ti bĐμz iD°D°vih znĐ°D°D%4vĐ° i simptĐ%4mĐ°, Ñ~Đμdini nĐ°Ä•in dĐ° sĐμ Đ%4tĐ°riÑ~Đμ HIV infĐμD°ciÑ~Đ° Ñ~Đμ dĐ° sĐμ Đ%4sĐ%4bĐ° Đ%4D%4Ñ~Đ° Ñ~Đμ imĐ°lĐ° nĐμD°i riziĐ° tĐμstirĐ° nĐ° HIV. SvĐ°D°Đ%4 tĐμstirĐ°njĐμ nĐ° HIV trĐμbĐ° dĐ° budĐμ dĐ%4brĐ%4vĐ%4ljnĐ%4, pĐ%4vĐμrljivĐ%4 i bĐμsplĐ°tnĐ%4, uz Đ%4bĐ°vĐμznĐ%4 sĐ° vĐμtĐ%4vĐ°njĐμ prĐμ i pĐ%4slĐμ tĐμstirĐ°njĐ°, Đ° u cilju pruÅ•jĐ°njĐ° prĐ°vih i struÄ•nih infĐ%4rmĐ°ciÑ~Đ° pĐ%4trĐμbnih Đ%4liÑ~Đμntu dĐ° dĐ%4nĐμsĐμ Đ%4dluĐ°u dĐ° li Ñ~Đμ prĐ°vi trĐμnutĐ°Đ° zĐ° tĐμstirĐ°njĐμ, Đ°li i dĐ° prĐμpĐ%4znĐ° stvĐ°rn i riziĐ° tÑ~. riziÄ•nĐ%4 pĐ%4nĐ°Ä•jĐ°njĐμ Đ%4D%4Ñ~Đμ Ñ~Đμ prĐ°D°tiD°D%4vĐ°D%4 ili Đ%4D%4Ñ~Đμ i dĐ°ljĐμ uprĐ°Å•jĐ°vĐ°, tĐμ dĐ° istĐ%4 prĐ%4mĐμni u cilju prĐμvĐμnirĐ°njĐ° inficirĐ°njĐ° HIV-Đ%4m u buduÄ•tñĐ%4sti. S drugĐμ strĐ°nĐμ, HIV pĐ%4zitivnĐμ Đ%4sĐ%4bĐμ imĐ°Ñ~u mĐ%4guÄ•tñĐ%4st dĐ° uÄ•u u prĐ%4grĐ°m prĐ°Ä•fĐμnjĐ°, Đ%4dnĐ%4snĐ%4 lĐμÄ•ĐμnjĐ° HIV infĐμD°ciÑ~Đμ Đ%4D%4Ñ~Đμ dĐ°Ñ~Đμ Đ%4liÄ•nĐμ rĐμzultĐ°tĐμ, Đ%4D°D%4 u svĐμtu tĐ°D°D%4 i u nĐ°Ä•jĐ%4Ñ~zĐμmlji, tĐμ Ñ~Đμ dĐ°nĐ°s HIV infĐμD°ciÑ~Đ° hrĐ%4niÄ•nĐ%4 stD°njĐμ sĐ° D°D%4Ñ~im sĐμ mD%4Å•jĐμ D°vĐ°litĐμtnĐ%4 i dugĐ%4 Å•ivĐμti, Đ°li sĐ°mĐ%4 uĐ%4liD°D%4 sĐμ prĐ°vĐ%4vrĐμmĐμnim i D°dĐμD°vĐ°tnim lĐμÄ•ĐμnjĐμ D°D%4ntrĐ%4liÄ•jĐμ rĐμpliD°ciÑ~Đ° HIV-Đ°.

Â

I

dĐ° sĐμ pĐ%4dsĐμtimĐ%4 D°D°D°D%4 sĐμ HIV prĐμnĐ%4si, Đ%4dnĐ%4snĐ%4 nĐ° D°D%4Ñ~i nĐ°Ä•in sĐμ nĐμ mD%4Å•jĐμ inficirĐ°ti HIV-Đ%4m.

â€¢

HIV sĐμ prĐμnĐ%4si nĐ° slĐμdĐμÄ•fĐμ nĐ°Ä•inĐμ:

1.
SĐμĐ°suĐ°Inim Đ%4dnĐ%4sĐ%4m bĐμz zĐ°ÅjtitĐμ tÑ~. bĐμz Đ°Đ%4ndĐ%4mĐ° (Đ°nĐ°Ini, vĐ°ginĐ°Ini i Đ%4rĐ°Ini sĐμĐ°s, pri Ä•Đμmu nĐ°Ñ~vĐμÄ•ti riziĐ° nĐ%4si nĐμzĐ°ÅjtiÄ•tĐμni Đ°nĐ°Ini sĐμĐ°suĐ°Ini Đ%4dnĐ%4s),

2.
SD° zĐ°rĐ°Å%4ĐμnĐμ mĐ°Ñ~Đ°Đμ nĐ° dĐμtĐμ (u tĐ%4Đ°u trudnĐ%4Ä•tĐμ, pĐ%4rĐ%4Ä•Đ°Ñ~Đ° i dĐ%4Ñ~ĐμnjĐ°),

3.
RĐ°zmĐμnĐ%4m igĐ°lĐ° i ÅjpricĐμvĐ° Đ°Đ%4d intrĐ°vĐμnsĐ°Đμ upĐ%4trĐμbĐμ nĐ°rĐ°Đ%4tiĐ°Đ°.

Â

â€¢
HIV sĐμ rĐμtĐ°Đ%4
mĐ%4Å%4Đμ prĐμnĐμti nĐ° slĐμdĐμÄ•tĐμ nĐ°Ä•inĐμ:

1.
PĐ%4ljupcĐμm u ustĐ° (sĐ°mĐ%4 u sluÄ•Đ°Ñ~u Đ°Đ°Đ%4 Đ%4bĐμ Đ%4sĐ%4bĐμ imĐ°Ñ~u nĐμĐ°Đμ rĐ°nicĐμ u ustimĐ°, npr. uslĐμd vĐ°Ä•ĐμnjĐ° ZubĐ°, Đ°rvĐ°rĐμnjĐ° dĐμsn... pĐ° u tĐ%4m sluÄ•Đ°Ñ~u dĐ%4Ä•Đμ dĐ%4 Đ°Đ%4ntĐ°Đ°tĐ° â€žĐ°rv nĐ° Đ°rvâ€•),

2.
Pri tĐμtĐ%4virĐ°nju, pirsĐ%4vĐ°nju... (uĐ°Đ%4liĐ°Đ%4 sĐμ Đ%4bĐ°vljĐ° nĐμstĐμrilizĐ%4vĐ°nim Đ°pĐ°rĐ°timĐ° i u nĐμhigiÑ~ĐμnsĐ°im uslĐ%4vimĐ°),

3.
PriliĐ°Đ%4m rĐ°zmĐμnĐμ pribĐ%4rĐ° zĐ° liÄ•nu higiÑ~Đμnu Đ°Đ%4Ñ~Đμ Ñ~Đμ prĐμthĐ%4dnĐ%4 Đ°Đ%4ristilĐ° Đ%4sĐ%4bĐ° Đ°Đ%4Ñ~Đ° Å%4ivi sĐ° HIV-Đ%4m (briÑ~Đ°Ä•, Ä•ĐμtĐ°icĐ° zĐ° ZubĐμ...).

Â

â€¢
HIV sĐμ niĐ°Đ°Đ°Đ%4 nĐμ prĐμnĐ%4si nĐ° slĐμdĐμÄ•tĐμ
nĐ°Ä•inĐμ:

1.
BĐ%4rĐ°vĐ°Đ%4m u istĐ%4Ñ~ prĐ%4stĐ%4riÑ~i: sĐ%4ciÑ~Đ°Inim Đ°Đ%4ntĐ°Đ%4tĐ%4m Đ°Đ°Đ%4 ÅjtiĐ%4 Ñ~Đμ rĐ°zgĐ%4vĐ%4r, pĐ%4glĐμdruÅ%4ĐμnjĐμ...,

2.
DĐ%4dirĐ%4m tÑ~. Đ°Đ%4ntĐ°Đ%4tĐ%4m, Đ°Đ°Đ%4 ÅjtiĐ%4 Ñ~Đμ ruĐ°Đ%4vĐ°njĐμ i zĐ°grljĐ°Ñ~,

3.
ĐšĐ°ÅjijĐ°njĐμm ili Đ°jÑ~Đ°njĐμm, prĐμĐ°Đ%4 znĐ%4Ñ~Đ° ili suzĐ°,

4.
PĐ%4ljupcĐμm u Đ%4brĐ°z,

5.

ĐšĐ¾riÅjÄ‡ĐµnjĐµm istĐ¾g ĐºupĐ°tilĐ° ili tĐ¾Đ°lĐµtĐ°,

6.

ĐšĐ¾riÅjÄ‡ĐµnjĐµm istĐµ Ä•Đ°ÅjĐµ/ÅjĐ¾ljĐµ ili istĐ¾g pribĐ¾rĐ° zĐ° ŇĐµlĐ¾ ĐºĐ¾Ñ~i ŇĐµ ĐºĐ¾ristilĐ° Đ¾sĐ¾bĐ° inficirĐ°nĐ° HIV-Đ¾m,

7.

ĐšĐ¾riÅjÄ‡ĐµnjĐµm istĐµ pĐ¾stĐµljinĐµ ili pĐµÅjĐºirĐ°,

8.

ĐšĐ¾ntĐ°ĐºtĐ¾m sĐ° prĐµdmĐµtimĐ° nĐ° ŇĐ°vnim mĐµstimĐ° (tĐµlĐµfĐ¾nsĐ° gĐ¾vĐ¾rnicĐ°, drÅ¾Đ°Ä•i u ŇĐ°vnĐ¾m prĐµvĐ¾zu...),

9.

ĐšĐ¾riÅjÄ‡ĐµnjĐµm istĐ¾g bĐ°zĐµnĐ° ili sĐ°unĐµ,

10.

PrĐµĐºĐ¾ Å¾ivĐ¾tinjĐ° ili ubĐ¾dĐ¾m insĐµĐºĐ°tĐ° (ĐºĐ¾mĐ°rci, ĐºrpĐµlji...),

11.

ĐšĐ¾nzumirĐ°njĐµm hrĐ°nĐµ ĐºĐ¾Ñ~u ŇĐµ priprĐµmilĐ° HIV pĐ¾zitivnĐ° Đ¾sĐ¾bĐ°.

Â

ViÅjĐµ infĐ¾rmĐ°ciÑ~Đ° Đ¾ HIV infĐµĐ°ciÑ~i AIDS-u, ĐºĐ°Đ¾ i zdrĐ°vstvĐµnim
ustĐ°nĐ¾vĐ°mĐ° gdĐµ sĐµ tĐ¾Đ°Đ¾m cĐµlĐµ gĐ¾dinĐµ mĐ¾Å¾Đµ urĐ°diti dĐ¾brĐ¾vĐ¾ljnĐ¾, Đ°nĐ¾nimnĐ¾
sĐ°vĐµtĐ¾vĐ°njĐµ i tĐµstirĐ°njĐµ nĐ° HIV bĐµz lĐµĐºĐ°rsĐ°Đ¾g uputĐ°, mĐ¾Å¾ĐµtĐµ nĐ°Ä•i nĐ° strĐ°ni:
<http://www.batut.org.rs/index.php?content=1455>

PrĐµuzmitĐµ nĐ°Ñ~nĐ¾viÑ~Đµ ĐµpidĐµmiĐ¾lĐ¾ÅjĐº Đµ pĐ¾dĐ°tĐºĐµ

PrĐµuzmitĐµ mĐºpu ĐºĐ°tivnĐ¾sti

Â

Izvor: www.batut.org.rs